

HET GOUDEN KIKKERVISJE EN ANDERE BOERENSPROOKJES

Herinnerend aan mijn jeugd, zie ik door paarden getrokken karren door zachtgroen grasland gaan. Ik zie rijen gele hooibergen als wintervoer aan de einder staan en in de naar mest geurende omgeving, keurig – als langs een lint – de boerderijen, omzoomd door schuren, boomgaarden en moestuinen; vol geruis der wind. Het zijn beelden van mijn herinnering: hoe snel verging het schip der jeugd in de maalstroom van de verandering.

Het gouden kikkervisje

en andere boerensprookjes

Bernard Ferwerda

© 2018 B.K. Ferwerda / Uitgeverij U2pi

Titel: Het gouden kikkervisje en andere boerensprookjes

Auteur: Bernard Ferwerda

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag

Website uitgever: www.jouwboek.nl

ISBN: 978-90-8759-766-5

NUR: 277

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Inhoud

De kraaiende kip 7

De kreupele koe 11

De jonge boer Hans 15

Het paard en de maan 33

De verenkonigin 36

Tokketok en de wezeltjes 47

Het veulen 55

Oliebollen 63

Het gouden kikkervisje 73

De boerenzoon die kok wilde worden 85

DE KRAAIENDE KIP

De kraaiende kip op de vlucht

In één van de vele lentes kroop er uit een kippenei een kuikentje, dat - bij haar opgroeien tot kip - niet kakelde, maar kraaide als een haan.

Haar gekukel met lange uithalen verstoorde niet alleen de rust in het kippenhok, maar zorgde ook voor verwarring bij de boer; voor wie dit geluid betekende: op te moeten staan.

Haar ongewone gedrag leidde bij haar medehennen tot gepest van een haan in een kippenlijf te zijn, waarbij ze overal buiten gehouden en gemeden werd. Het was dus niet verwonderlijk dat de gepeste zich eenzaam en ongelukkig voelde.

‘Het is geen schande om zo geboren te zijn’, probeerde

moederkip haar te troosten, waarna ze de pestkippen inwreef dat er aan hen een steekje los zat. Doe maar normaal dan doe je al gek genoeg.

op hun teentjes getrapt joegen deze hen - al pikkend - naar het andere deel van de ren.

Moederkip liet het er niet bij zitten en trok de haan aan zijn verenpak om voor zijn dochter op te komen, daar ze zo geen leven had.

‘Geen leven? Wat dacht je van mij?’ kudelde deze. ‘Wanneer zij niet haar snavel leert houden, leg ik het loodje, want de boer heeft mij - vanwege haar ongeregelde gekraai, waardoor hij te vroeg of te laat naast zijn bed staat - gedreigd de nek om te draaien. Dus dochtertje lief: wanneer je vadertje je lief is, houd je jouw snavel. Kukeleku!’

Na die kukel stapte hij weg om een stofbad te nemen en verder zijn kop in het zand te steken.

De kraaiende kip trok zich stil terug in een hoekje van het kippenhok. ‘Ik breng alleen maar ongeluk’, snotterde ze om nergens meer zin in te hebben.

Dat viel de boerin op en menend dat de hen ziek was, stopte ze haar in een leeg konijnenhok.

Ze vertroetelde de zieke met lekkere hapjes, waarop deze op een middag - haar ziende - van blijdschap haar verwelkomde met een kukeleku. De boerin meende eerst de haan te horen tot bij haar doordrong, dat het toch echt de kip was. Vol verbazing en ongeloof haalde ze vlug haar man erbij.

Zodra beiden - de boer nog met de riek in zijn hand - het hok naderden, begon de kip de sterren van de hemel te kraaien.

Kukeleku!

‘Het is een mirakel’, murmelde hij er ondersteboven van, waarna hij al gauw zijn kansen zag liggen.

Terwijl hij een nieuw kippenhok tegenover het oude timmerde, verspreidde zijn vrouw het nieuwtje van de kraaiende kip.

Ondertussen raakten de kippen - al fladderend en kakelend - met de kraaiende haan in het oude kippenhok steeds meer in de ban van hun vermeende nieuwe onderkomen. Groot was hun teleurstelling dat niet zij, maar de kraaiende kip erin gezet werd. Dat grote kippenhok voor haar alleen, daar begrepen ze niets van. Nog minder begrepen ze van de toeloop van de van heinde en verre toestromende nieuwsgierigen die tegen betaling haar gekraai kwamen beluisteren, terwijl zij opgedoft en tokkend geen blik waardig werden gekeurd. Zelfs de haan - kraaiend op het topje van zijn kunnen - trok geen bekijks.

Jaloers loerden ze naar de overkant, waar de kraaiende kip in de watten werd gelegd.

Daarop probeerde de haan zijn gevederde gevolg het kraaien aan te leren, maar hun vervormde gekakel riep enkel boegeroep bij de bezoekers op.

Ze is wel heel bijzonder, begonnen zelfs de pestkoppen in te zien. Zij kan, wat wij niet kunnen en omgekeerd kan zij niet, wat wij kunnen. Ze begonnen haar zelfs te missen net als de kraaiende kip hen; bezoekers hebben tenslotte geen veren.

Daarop begon ze zich opnieuw terug te trekken zonder meer te kraaien, waarop luisteraars onder gescheld bedrogen te zijn hun geld begonnen terug te eisen.

Wat de boer en boerin ook deden om hun gouden kip aan het

kraaien te krijgen, ze bleef haar snavel houden.

Ze is jammer genoeg uitgekraaid, stelde de boer vast en stopte haar in een jutezak om haar 's middags te slachten. De kraaiende kip in doodsnood pikte net zolang in de zak tot het gat groot genoeg was om er door te ontsnappen.

Op het moment dat de boerin de ren van het oude kippenhok opende, schoot de ontsnapte kraaiende kip, achtervolgd door de boer met het mes in zijn hand, langs haar voeten tussen de andere kippen in, die zich om haar heen schaarden. In die bruine heksenketel aan hennen was het onmogelijk haar terug te vinden. De haan - nu opkomend voor haar - speelde de hele middag een spelletje met haar belagers door hen met zijn onverwachts gekraai voor niks het hok in te laten schieten. Dat hij met zijn leven speelde bleek, toen de getergde boer hem bij de vleugels greep; wanneer zijn vrouw hem niet had tegengehouden, zou hij hem de nek omgedraaid hebben.

Ten slotte gaven ze het op en verhuisden een paar dagen later de haan met zijn kippen naar het nieuwe kippenhok. Dolgelukkig scharrelden ze in hun nieuwe onderkomen rond, dat ze tenslotte aan de kraaiende kip te danken hadden. De haan leerde haar op de juiste tijd tegelijk met hem te kraaien tot tevredenheid van de kippen en natuurlijk van de boer.

DE KREUPELE KOE

De kreupele koe in zijn nieuwe stal

Eens kon een arme boer - na de dood van zijn enige koe - met zijn zuinig gespaarde geld slechts een magere, kreupele koe, die niemand - voor nog geen miljoen - wilde hebben, van een rijke boer uit hetzelfde dorp kopen. Terwijl deze in zijn vuistje lachte, strompelde het koebeest achter zijn nieuwe baas aan naar diens boerderijtje.

Waar de boerin in alle staten raakte, bij het zien van het magere scharminkel. 'Zelfs de slager zou je er nog geen cent voor willen geven!', riep ze geschrokken uit.

'Dit was de enig goede koop die ik met mijn geld kon doen', liet hij zich niet door zijn vrouw uit het veld slaan en leidde het

vermoeide dier naar de stal om het op de schone plaats van de vorige koe vast te zetten. Hij wreef met stro over haar rug en voerde haar hooi en wortelloof uit de moestuin, onder zijn vriendelijk welkom in de stal.

Ondanks boerins twijfel aan haar mans goede koop bracht zij iedere middag het beest de laatste restjes van de maaltijd.

Door alle goede zorgen begon de koe in gewicht toe te nemen en haar bonte vacht te glanzen. Ook haar geloei klonk dieper en voller, waarop de boerin haar mening bijstelde.

Bij het opbollen van het uier besloot de boer haar voor de eerste keer te melken, waarbij zijn vrouw nieuwsgierig toekeek hoe goudgele stralen de emmer tot aan de rand vulden. Waarna ze er met een lepel uit proefde. 'Pure, heerlijke room!' riep ze vol verbazing uit. Vervolgens zette ze aan het begin van hun erf een bord met 'Pure room te koop' erop.

Iedereen, zelfs de bakkers uit het dorp haalden hun neus ervoor op. Tot een bakker - met in hun ogen zo'n kleine klantenkring, dat hij er niet toe deed - het las en besloot er zijn room te kopen voor zijn slagroomgebakjes, die al snel niet aan te slepen waren. De mond op mond reclame van dat lekkers leverde hem steeds meer klanten op. Zijn gebak werd zelfs zo gewild, dat er voor het openen van de winkel al een rij klanten voor zijn deur opgesteld stond.

Vanaf die tijd kocht hij elke morgen vroeg zijn room bij dat boerderijtje, waar op zijn verzoek het bord aan de weg werd weggehaald. Terwijl zijn klantenkring groeide als kool, staken zijn jaloerse collega's hun hoofden - met bakkersmutsen op - bij elkaar, om te achterhalen waar die slagroomsputter zijn

room vandaan haalde.

Al snel wist één van hen van de wegbrengknecht gehoord te hebben: bij de boer met de kreupele koe. Het opklinkende hoongelach stierf weg bij het proeven van de meegebrachte room. Zoiets heerlijk had ze nog nooit geproefd. Dus haastten zij zich naar het boerderijtje, waar ze het deksel op hun neus kregen, omdat de bakker hen al voor was geweest. Daarop wilden zij voor de volgende dag een bestelling plaatsen, zodat die slagroomtaartenmaker achter het net zou vissen. Maar ze kregen te horen dat die slagroommuts een vaste afnemer was, waarna ze met lege handen afdropen.

Daarop begaven ze zich naar de rijke boer - de verkoper van de kreupele koe - in de hoop dat deze meer van zulke koeien bezat. Na het aanhoren van hun verhaal met de prijs die zij voor die room wilden betalen, kon die zich wel voor zijn boerenkop slaan haar ooit verkocht te hebben.

‘Kom over een week terug, misschien dat ik jullie er dan aan kan helpen.’

Na hun vertrek spande hij zijn beste paard voor de kar en reed in draf naar het boerderijtje om naar de welstand van de kreupele koe te vragen. Bij het zien van het glanzende koebeest met een uier zo schoon van vorm als van een pompoen, trok hij meteen zijn geldbuidel en begon op haar te bieden. De boer wilde op geen enkele bieding ingaan, maar de rijke boer wist van geen ophouden en bleef steeds hogere bedragen roepen. De meeluisterende boerin zag alle schoons dat daarmee gekocht kon worden aan haar ogen voorbijtrekken, maar ze bleef achter haar man staan.

‘Onze koe is niet te koop.’

Tot de bieder uitriep: ‘Mijn laatste bod: jouw bedrijf met de koe tegen mijn bedrijf met alles wat daarbij hoort!’ Ja, daarop zakten de boer en boerin door de knieën. Nog dezelfde dag werd alles notarieel vastgelegd en wisselden ze van boerderij. Zodra het boerenechtpaar vertrokken was, begaf de rijke boer zich met een emmer naar de kreupele koe.

‘Zo, jij gaat mij rijker maken, dan ik ooit was’, zei hij tegen de kreupele koe, waarop hij haar begon te melken. Dunne stralen zure room vulden de emmer halfvol. Zo zuur als de room smaakte, zo zou zijn leven worden; terwijl de rijkdom het boerenkoppel ook niet het verwachte geluk bracht, want de boer - gewend aan het werk op een kleine boerderij - werkte zich op zijn grote boerderij letterlijk dood, waardoor zijn vrouw als een treurende weduwe op de lege boerenhoeve achterbleef. Alleen de bakker ging het voor de wind. Als kers op zijn taart kocht hij - na de dood van de rijke boer - diens kreupele koe en gaf haar een welverdiende goede ouwe dag.

DE JONGE BOER HANS

Het meisje met het brilletje.

Deel 1: Goud en diamanten

Eens leefde er een jonge, vrijgezelle boer, Hans, op een kleine boerderij; geërfd van zijn ouders. Die hofstede lag als een parel in het groene landschap, waar menig koets voor stopte om van het schone bouwsel met de hoge ramen – met aan weerskanten de zeegroene luiken – en het perfect rieten dak, waarop die van de stal aansloot, even te genieten. Aan de achterzijde rezen hoge, ruisende populieren tegen een blauwe lucht omhoog,

terwijl verder weg knotwilgen langs de rand van de sloot als geschoren hoofden al weer een flinke uitgroei vertoonden. In de voortuin stonden leilinden met geurende stokrozen in de onkruidvrije perken rond hun stammen. Als scheiding stonden er heggen; voor altijd groen blijvend, als sneeuw, eeuwig wit op de toppen der bergen. Aan de zijkant lag de moestuin erbij, alsof een schilder met de vele soorten kleuren groenten een stillevens had geschilderd. De fel gekleurde vruchten van de hoogstam – oude peren en appelrassen – in de boomgaard achter de boerderij glansden in het zonlicht als kerstballen in een sparrenboom met brandende kaarsjes.

Nu gebeurde het dat op een nazomerse dag een diligence met een gezelschap uit een ander dorp voor de boerderij stopte. Ze namen het schone tafereel in zich op en beaamden naar elkaar, dat het een paradijsje betrof. Tot op het erf de jonge boer Hans met zijn veestapel van kreupele, gebochelde en seniele dieren verscheen, waarop zij de koets vlug lieten doorrijden om bij een uitspanning een drankje te drinken om van de schrik te bekomen.

Hoe was het toch mogelijk dat een boer met zo'n prachtige boerderij, zo'n gehavende veestapel bezat?

'Die moet niet goed wijs zijn', oordeelden ze onder het drinken van hun glaasjes bitter met hun vrouwen nippend aan hun likeurtjes.

'Die boer noemt zich hoeder van de verstoten dieren', wist de herbergier zijn gasten te vertellen. 'Zo zit er aan zijn hele veestapel wel een vlekje. Het schijnt zelfs dat er een koe met twee staarten en een uier zonder spenen bij loopt.'

‘Hoe melkt hij dat beest?’ lachten ze lurkend aan hun drankjes. ‘Door aan die staarten te hijsen als aan de zwengel van een pomp’, lachten aanwezige dorpsbewoners mee.

‘Zal ik nog eens bijschenken?’ speelde de herbergier handig op de situatie in, door al schenkend een volgende duit in het zakje te doen met het verhaal over het varken met één groot neusgat. ‘Als dat dier verkouden is, blaast die bellen van snot, die weg-dansen als zeepbellen om boven het dorp uit elkaar te patsen.’ ‘Je zal je wasgoed buiten hebben hangen’, griezelden de vrouwen, terwijl hun mannen op hun knieën sloegen van de pret.

‘Misschien blaast hij eens zo’n grote dat hij hangend aan zijn eigen snotballon wegdrijft’, lachten de dorpsbewoners met de gasten samen. ‘Met de boer hangend aan zijn achterpoten erbij’, draafden ze door.

‘Hou op’, giehelden hun vrouwen, terwijl een meegekomen dochter – met een brilletje op – hun geklets niet langer verdroeg en opsprong.

‘Ik vind het achterbaks om achter zijn rug zo de gek met hem te steken’, klonk ze verontwaardigd. ‘Die jonge boer steekt tenminste zijn nek uit voor de afgeschreven dieren.’

‘Jouw brutale dochter denkt ons de les te kunnen lezen’, klonken de vrouwen verontwaardigd tegen haar moeder, terwijl de mannen haar vader sommeerden zijn dochters grote mond te snoeren.

‘Kom, kom, bederf nou niet ons uitje’, suste haar vader en trok haar vastgrijpend op de stoel terug.

‘Liet jij niet je hond afmaken, toen hij blind geworden tegen

alles aanstootte?’

‘Omdat u daar op aandrong’, antwoordde de dochter terwijl de tranen haar in de ogen sprongen.

Door dit voorval ebde de lacherige sfeer weg, tot een licht aangeschotene zich begon af te vragen waar die boer dat alles van betaalde. ‘Zou die een ezel hebben, die goud poept?’

‘Dat zijn onze zaken niet’, zette de spelbreekster opnieuw een domper op de sfeer.

‘Als ik zo’n dochter had’, kwebbelden de vrouwen onder elkaar, ‘dan wist ik het wel.’

Om zijn verdiensten verder op te krikken riep de uitbater met de fles in zijn hand: ‘Als jullie mij de glaasjes laten bijvullen, wil ik het jullie verklappen.’

‘Kom op, schenk ons bij!’ drongen ze met geheven glazen aan.

‘In het dorp wordt gefluisterd dat bij het zetten van je tanden in de vruchten uit zijn boomgaard, de klokhuizen in goud met pitten van diamant veranderen’, spelde de schenkende herbergier hen op de mouw. De heren begonnen daarop met dubbele tong met elkaar te fluisteren. ‘Laten wij vanavond bij donker terugkeren om ons daarvan te vergewissen.’

Zo kon het gebeuren dat die heren – achter de ruggen van hun vrouwen om – ’s avonds terugkeerden om als kwajongens appels en peren uit de boomgaard te ratsen, waar ze ter plekke met zuur trekkende gezichten in haptten om te zien of de klokhuizen in goud en de pitten in diamant veranderden. De onrijpe vruchten vielen zwaar op de maag, maar ze bleven verwoed doorbijten zonder dat er goud opblonk of diamanten hen toeschitterden. Inziende beetgenomen te zijn, haastten ze

zich met beginnende buikpijn terug naar hun koets verderop. De volgende dag vond de jonge boer de afgekloofde appels in het gras, waarop hij meewarig zijn hoofd schudde.

‘Die arme buitenlui zullen het voortaan wel uit hun hoofd laten mij nog een keer te bestelen.’

Hij had gelijk want de ouders zaten met hevige buikkrampen op hun wc. Na hun herstel reden ze voortaan met een boogje om de boerenhoeve heen, terwijl de jonge vrouw met het brilletje ’s morgens vroeg langs erlangs bleef wandelen naar haar werk; in de hoop een glimp van de jonge boer op te vangen.